

BONES PRÀCTIQUES SOCIALS

Comunitat d'innovació i coneixement

Grup Gran Hort

FITXA DIVULGATIVA. ANY D'EDICIÓ: 2022

*Espai de trobada per a les persones grans per
prevenir el sentiment de soledat*

Ho promou: **Centre de Serveis Socials Carmel (IMSS)**

PRESENTACIÓ

Darrere una recerca basada en les dades demogràfiques del barri del Carmel, s'observa l'existència d'un elevat percentatge de població envellida en comparació amb la resta de grups d'edat. Segons dades estadístiques de l'any 2017 de l'Ajuntament de Barcelona, la població de més de 65 anys registrava un 22,7% del total de la població del barri, de manera que era el segon grup més poblat. Aquest va ser un dels motius principals que van portar l'equip del Centre de Serveis Socials (CSS) Carmel a estructurar unitats especialitzades per atendre aquest col·lectiu (Unitat de Dependència, Servei d'Atenció Domiciliària SAD, i Unitat de Seguiment, Tractament i Atenció Col·lectiva USTAC).

Dins d'aquesta mesura neix el Grup Gran Hort com un espai de trobada que apareix després que al barri del Carmel es detecti l'existència d'un gruix important de persones grans que pateixen solitud no volguda o amb risc de patir-la. En aquesta línia, el CSS Carmel forma un grup amb l'activitat principal de pujar quinzenalment a cuidar un hort que s'instal·la al terrat de l'edifici. La voluntat i les ganes de fer activitats de les dones participants va afavorir que aquesta dinàmica no s'aturés i que es continués amb aquest projecte, que actualment ha creat una potent xarxa de dones grans.

Aquesta pràctica està vinculada a les àrees de serveis socials, gent gran, salut, salut mental, treball grupal, treball en xarxa, acció comunitària i territori.

CONTEXT

Des de les unitats d'atenció del CSS Carmel, després d'un temps treballant amb persones grans, es va detectar un nombre important de persones que es trobaven en situació de soledat no volguda al barri. Hi ha també la consciència que el procés d'envelliment comporta canvis molt rellevants en el dia a dia de les persones (pèrdua de l'autonomia, de relacions socials, dificultats de mobilitat, etcètera). A aquests fets també s'hi afegien les característiques que presenta el barri del Carmel, que accentuen les dificultats a causa de la seva orografia, l'organització dels espais o les barreres arquitectòniques, com ara edificis sense ascensors, construïts amb material de mala qualitat o d'autoconstrucció. Són aspectes que dificulten molt mantenir les relacions socials i accedir a la cobertura de les necessitats bàsiques.

Des del Centre de Serveis Socials es treballa en aquestes situacions (prevenció de l'envelliment, soledat, suport en les activitats bàsiques de la vida diària) mitjançant una acció individualitzada que permet cobrir, tant com és possible, algunes de les necessitats que presenta aquest col·lectiu. Així, la Llei de la dependència ens permet cobrir les

necessitats més assistencials i proposar els recursos que ofereix la cartera de serveis (Servei d'Atenció Domiciliària SAD, centre de dia, residència, prestacions, etcètera).

S'observa que introduint aquests serveis o recursos millora la qualitat de vida de la persona i es promou un procés de canvi que moltes d'elles reconeixen. Tot i això, les professionals observen que els components tècnics no són suficients per abordar la globalitat del problema, ja que la vessant emocional no queda coberta. Durant el temps d'exploració es va observar que, tot i donar suport en les activitats bàsiques de la vida diària, hi manca el component de les relacions socials, ja que bona part de les persones ateses han patit pèrdues importants i la família sovint no pot donar-los el suport necessari.

Una de les eines per poder treballar-ho era mitjançant una atenció grupal que permetés generar dinàmiques de relació entre les participants del grup i crear una xarxa social i de suport.

OBJECTIUS I ABAST

L'objectiu general del projecte del Grup Gran Hort és crear un espai de trobada d'un grup de persones grans per prevenir i atendre el sentiment de soledat, i que aquest espai sigui un punt de trobada de referència al territori, amb la intenció de dur a terme activitats que afavoreixin la creació d'una xarxa necessària per a aquest col·lectiu.

Els objectius específics d'aquesta pràctica són:

- Donar l'oportunitat que es puguin generar nous espais de relació i suport que els permetin ampliar la seva xarxa.
- Adquirir nous coneixements i hàbits que fomentin un envelliment saludable i actiu.
- Fomentar espais de relació amb altres agents del barri.
- Prevenir i detectar situacions de risc.
- Donar visibilitat al col·lectiu de les persones grans.
- Fomentar llaços intergeneracionals.

Com a objectius a llarg termini, la pràctica proposa els punts següents:

- Autogestionar el grup sense necessitat o dependència de les professionals.
- Ampliar la xarxa de les participants.
- Reduir o erradicar el sentiment de soledat.
- Viure un envelliment actiu.

Pel que fa al col·lectiu destinatari, el projecte s'adreça a totes les persones de més de 65 anys, tant homes com dones, que presentin símptomes de possible sentiment de soledat o bé que es trobin en risc d'iniciar aquest sentiment, ateses al CSS Carmel.

Tot i que en un inici es va començar el grup amb participants d'ambdós gèneres, ha estat el perfil femení el que ha romàs com a majoritari en el desenvolupament del projecte.

PROCÉS D'IMPLANTACIÓ

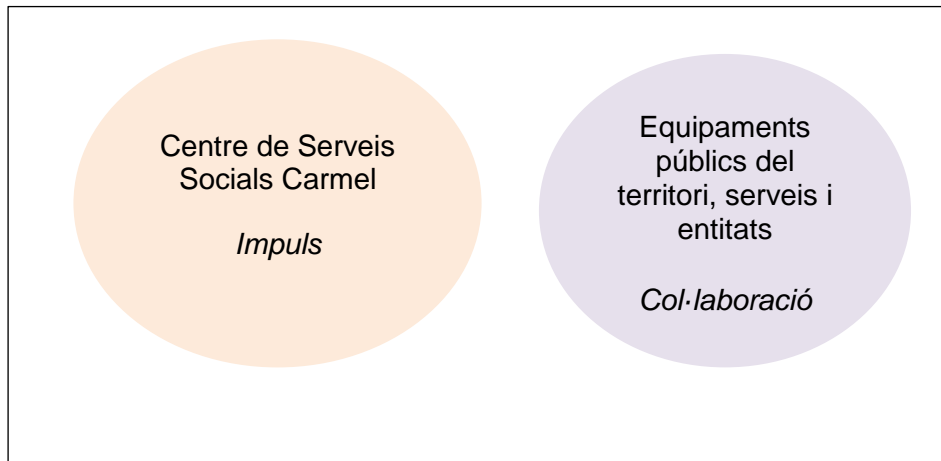
» ETAPES

El projecte es va iniciar l'any 2018 des del CSS Carmel i es duu a terme al barri del Carmel. La gràfica següent presenta les etapes d'implantació i avaluació del projecte.

FORMACIÓ DEL GRUP	DESENVOLUPAMENT	VALORACIÓ
Es va consolidar en les trobades organitzades pel CSS Carmel al final de l'any 2017 i l'inici del 2018. Es posen en marxa diverses accions amb l'objectiu de vincular el col·lectiu de persones grans i prevenir-ne el sentiment de soledat.	Durant el recorregut del grup s'han observat dos períodes clau. En les primeres sessions abans de la pandèmia es va iniciar el sentiment de pertinença, mentre que la segona fase del grup es va construir entre totes i amb col·laboració comunitària.	Finalment, es tracta d'un grup molt consolidat i autònom amb necessitat de repensar la posició de les professionals. Es va decidir crear un espai de reflexió conjunta entre totes on es va demanar a les participants del grup que identifiquessin les coses importants i en va sortir la necessitat de trobar un espai per reunir-se i fer les seves activitats.

» AGENTS IMPLICATS

El projecte Grup Gran Hort està impulsat pel CSS Carmel, que depèn orgànicament de l'Ajuntament de Barcelona i està constituït per especialistes del treball social. La gràfica següent sintetitza esquemàticament l'univers d'agents implicats en el projecte.

» RECURSOS

Els recursos utilitzats, en l'àmbit de les persones grans, es concentren en les diferents trobades que tenen lloc en la pràctica. Aquestes trobades o activitats, com ara anar a l'hort, fer berenars al centre o anar al cinema, han estat finançades pel Centre de Serveis Socials Carmel. Pel que fa als recursos específics, es desglossen en els següents:

- Recursos humans: les dues professionals que han dirigit el grup formen part de l'equip de serveis socials del Carmel. Els talleristes que han acudit al grup ho han fet de forma gratuïta.
- Recursos materials: el grup s'ha reunit principalment en dos espais. Un és l'edifici del Centre Cívic El Carmel, on està situat el CSS, i l'altre, més recentment, és el Casal de Barri La Barraca.
- Per portar a terme l'activitat de l'hort es va comptar amb una part del pressupost del grup per poder comprar les eines necessàries i el planter. De la mateixa manera s'han comprat els materials necessaris en funció de l'activitat que el grup havia de dur a terme.

- Recursos econòmics: el grup ha rebut l'aprovació del pressupost anual; s'han fet tres fitxes d'identificació de projecte amb un pressupost orientatiu. La despesa real ha estat inferior a la proposada:
Març del 2019 - desembre del 2019: 1.800 € de pressupost proposat
Gener del 2021 - octubre del 2021: 600 € de pressupost proposat
Gener del 2022 - desembre del 2022: 900 € de pressupost proposat

RESULTATS

El projecte s'ha desplegat amb un impacte significatiu en el col·lectiu destinatari. Els objectius assolits en aquest sentit estan relacionats amb els beneficis que s'aconsegueixen amb la creació de xarxa sobre la base de l'espai de trobades grupals. En primer lloc, actualment les participants del projecte són un grup consolidat i fan trobades setmanalment de forma autònoma. També, i fent ús de les noves tecnologies, tenen contacte diari i fan trobades esporàdiques. Algunes es visiten i s'ajuden en els seus domicilis. Des de Serveis Socials es continua oferint acompanyament per poder portar a terme les propostes que elles impulsen en relació amb la gestió i la reserva del lloc de trobada. S'identifiquen els resultats específics següents:

- Les trobades han generat en les participants el sentiment de pertinença a un grup en el qual les dones es donen suport entre si en els moments de necessitat i que ha passat a formar part de la seva xarxa social diària.
- S'han generat sortides culturals (teatre, cinema, visites a monuments) que han suposat un enriquiment personal i dinàmic; a més, les sessions dirigides de risoteràpia i musicoteràpia han ofert espais lúdics alternatius. Inicialment, aquestes activitats han estat proposades per professionals, però amb l'evolució del grup són les dones mateixes les que les proposen. Actualment el grup té com a punt de trobada el Casal de Barri La Barraca, un espai que els ha permès accedir a altres activitats d'oci.
- Algunes de les activitats proposades han estat visitar diverses entitats del barri per tal que poguessin conèixer altres espais que ara ja utilitzen: la biblioteca, el centre cívic o el casal cívic (antic casal de gent gran).
- Totes les participants tenen una professional referent al CSS; la participació en el grup ha permès fer-ne un seguiment més directe, però sobretot es detecta que ha ajudat a prevenir situacions d'aïllament social.
- Abans de l'inici de la pandèmia s'havien fet algunes trobades intergeneracionals entre els grups formats en serveis socials com infància, adolescents i persones

grans. Aquests espais han permès la seva visibilitat com a col·lectiu i fer aportacions significatives. El grup també ha participat en trobades comunitàries en les quals ha organitzat activitats per al barri, com la trobada de Nadal o l'activitat del Dia de la Dona al Carmel. Les trobades al Casal de Barri La Barraca els han permès agafar un paper protagonista dins el teixit associatiu del barri i participar en diversos esdeveniments.

APRENTATGE

Entre les **fortaleses** del projecte hi destaca la seva configuració com a eina de tractament de la solitud no volguda i de creació de xarxa entre les persones grans. El grau d'acompanyament que ofereix el servei, així com la seva adaptabilitat, permeten generar un nexu grupal útil i veraç i respondre a unes necessitats canviants que evolucionen en funció de les demandes expressades per les persones usuàries i de les necessitats detectades. Així doncs, s'ofereix una resposta integral a les necessitats del col·lectiu de dones grans tot col·laborant en el desenvolupament del projecte d'acompanyament mateix.

Per la seva banda, entre les **dificultats** més importants que ha experimentat el projecte cal esmentar dos reptes significatius. D'una banda, el col·lectiu masculí va presentar dificultats per adherir-se a les activitats principals del projecte i la pràctica s'ha acabat fent amb una totalitat de perfil femení, encara que aquest és el perfil de persones grans que més necessita l'existència d'aquest grup. D'altra banda, un segon repte és la vertebració del servei a llarg termini, ja que el grau d'autonomia de les dones és elevat, però, alhora, continuen necessitant finançament per a les activitats. Per això cal continuar millorant els mecanismes d'interrelació per avançar en la configuració d'un servei homologat i continu al territori per a les persones que necessitin adherir-se a la pràctica en un futur.

Finalment, pel que fa a la **transferibilitat**, el Grup Gran Hort presenta elements destacables. D'una banda, el disseny esmentat de la pràctica, adaptat a les necessitats, demandes i acompanyament, es podria reproduir en altres barris on també hi hagi un alt percentatge de persones grans en situació de solitud no volguda. De l'altra, la metodologia de desenvolupament és significativament transferible a altres pràctiques futures, ja que les activitats es van basar en sortides culturals i trobades fins que el grup es va autoorganitzar.

INFORMACIÓ PRÀCTICA

Promoguda per: Centre de Serveis Socials Carmel (IMSS)

Professional o tècnic/a referent:

Anna Gómez Albella - agomezal@bcn.cat Laia Vilaginés Solà – lvilagines@bcn.cat
Telèfon: 627 611 460

Documentació disponible:

Document	Tipus	Data
<i>Document divulgatiu</i>	<i>PDF</i>	<i>20/4/2022</i>